

Istandsættelse af et Junghans vægur, årgang ca. 1935
kaldet et "Salonur"

Februar 2021

Urmager

Michael Petersen

Hej Carsten ☺

Her er lige et par ord om hvordan jeg har istandsat dit stueur...

Jeg har oplevet mange kunder der er teknisk interesserede i ure, og derfor plejer jeg at lave et lille "kik" ind i urmagerens verden...

Så hvis du har lyst, så se med: ☺

Når jeg modtager et ur til reparation, så hænger jeg det altid op på værkstedet, sådan at jeg kan tilse urets generelle stand...

"Hvad skal det mon istandsættes for at det igen fungerer?"

På billedet har til højre har jeg løftet urværket ud af urkassen, og jeg kender det godt...

Det er et urværk produceret af JUNGHANS GERMANY og er ret almindeligt...

Vi talte om at det måske var produceret i årene omkring 1935... Det tror jeg bestemt...

Junghans var dengang verdens største producent, og der er lavet utrolig mange varianter...

Hvis man googler:

"german wallclock junghans movement", så ses et lille udsnit... Jo, det er ret almindeligt !

Uret er lavet i god valsehærdet messing i hjul og lejer. Og stålaksler er hårde så de kan poleres... Bestemt et ur i god kvalitet !

(derfor holder det og er det blevet gammelt)

Og slagets tællværk er lidt specielt...

Slagskiven med de forskellige intervaller sidder på ydersiden af uret... som regel er de pladseret inde i uret, men dette er servicevenligt...

Det korte interval er "et og to" slag, og den længste er 12 slag...

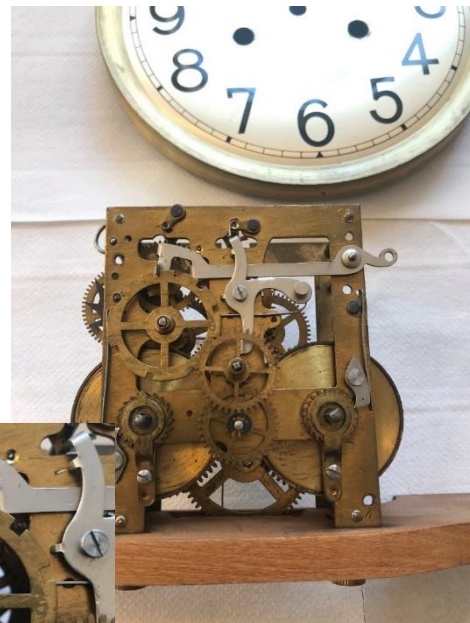
Dog hænger slag og visermekanisme ikke sammen i dette ur... Det betyder at slaget kan slå helt forkert hvis uret ikke har været trukket i 14 dage... På nye ure slår slagværket det antal slag som viserne peger på, men, ikke i dette ur...

Så senere viser jeg hvordan man "synkroniserer" viser og slag værk.

Jeg ser på urets lejer og ser slitage... ØV !

Her ser du gammel fedt og sej olie som skal fjernes ...

(jeg håber du kan zoome ind på billederne af de beskidte lejer)

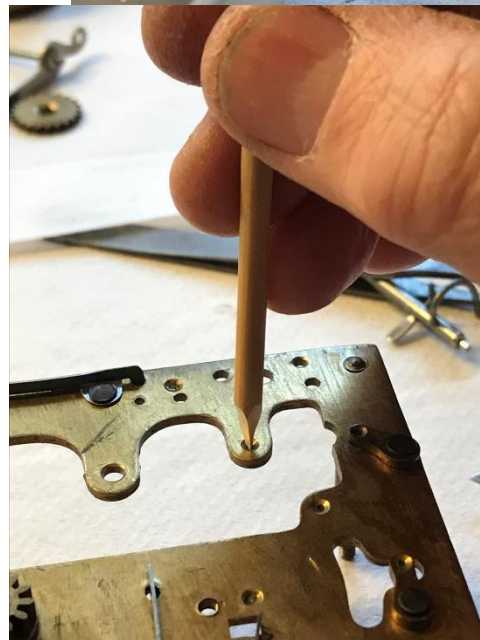
Uret skilles ad og jeg renser i rensed benzin for at få det værste væk... så kan jeg se hvad der skal laves...

Jeg renser al gammel flydende olie væk med benzin, men den indtørrede olie sidder så fast at jeg må skrabe det af med en træpind!!!

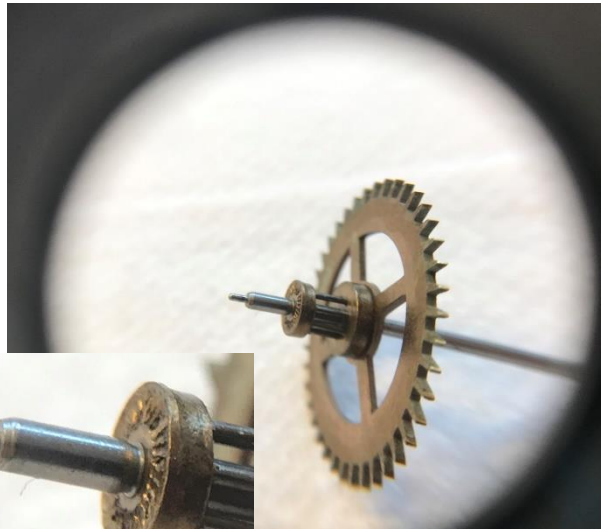

Træpindens spids er trekantet og kan skrabe.

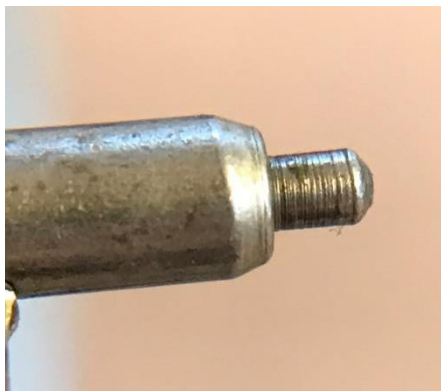

Så er det tid at kigge på hjulenes aksler...

Flere er slidt og må poleres op...

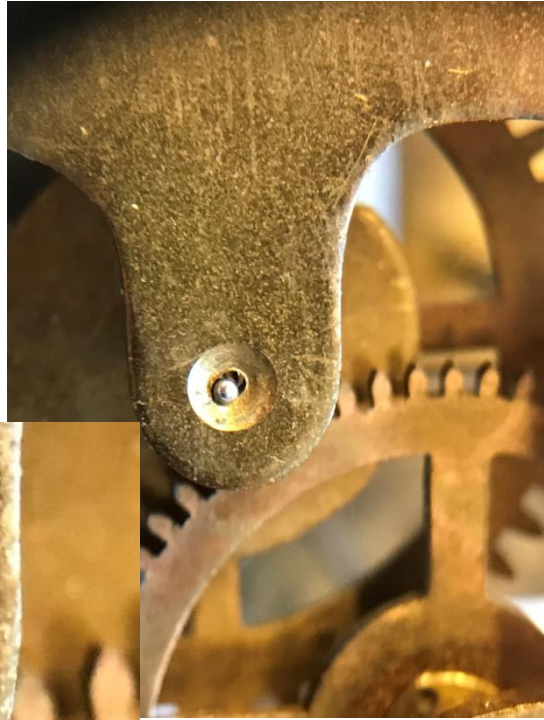
Jeg spænder alle hjul op i drejestol og polerer...

Her ser du bare ét hjul, før og efter ...
ALLE hjul skal poleres på taperne, for at fjerne
slitage...

I ure kører alle hjul samme vej rundt og trykkes dermed til samme side... derfor slides alle lejer ud til siden... jeg må sætte nye foringer i uret, og sikre at de nye foringer har den rigtige centerafstand... ellers skrider hjulene fra hinanden og tænderne slides...

Jeg har et bor med kun én kniv... det kan skære kun i den ene side af hullet, og dermed sikre at den nye forring sidder centreret der hvor hjulet oprindeligt var placeret...

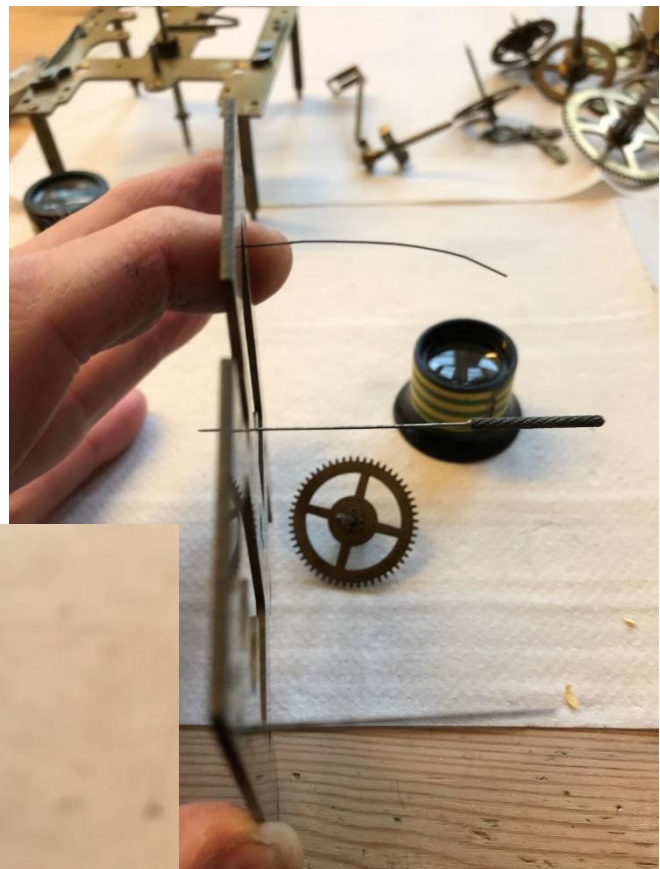

Når hullet i værkpladen er centreret bruger jeg samme værktøj til at montere en ny forring...

Se bare...

Der skulle skiftes 6 forringer...

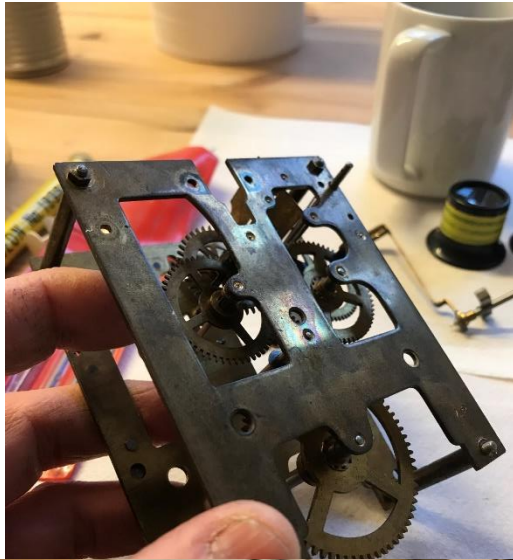
Med en lille RIVAL forstørrer jeg hullet så det passer til hjulet, og hjulet skal ha' luft så det kan vippe svagt til siderne...

Alle hjul kontrolleres....

Bemærk også at værkpladerne er kedelig sorte og oxyderet...

Værkpladerne skal skinne som nyt messing når istandsættelsen er færdig!

Se, her viser jeg lige forskellen på en ren og en oxyderet værkplade!

For at fjerne gammelt snavs, gammel olie og oxidering bruger jeg en opskrift på hjemmelavet sæbe fra 1929...

Den færdig blandede sæbe kaldes "urmagersuppe"

Følgende skal bruges:

900 gram Sæbe

1250 gram sprit

130 gram occalsyer (Et hvidt pulver)

625 gram tredobbelt salmiakspiritus (25%)

5000 gram kalkfrit vand

Bland først vand og sæbe i en stor gryde der varmes op, til sæben er opløst.

Bland sprit og occalsyre i den dunk hvor suppen skal opbevares, og ryst grundigt til det hvide pulver er opløst.

Når pulveret er opløst, tilsættes den afkølede sæbevand, og til sidst tilsættes den tredobbelt salmiak.

Suppen er færdig.

Alle de rensede dele skylles med varmt vand, og vanddråber tørres med køkkenrulle.

Og så skal der tørres med RIGELIG varm luft!

(delene må ikke ruste)

At delene skal "skinne" er ikke kun fordi de skal se fine ud... næeee, det er for at holde olien "hjemme" i lejerne.

Olie løber væk på en ru overflade og også på en fedtet / uren overflade!

Så rene og blanke overflader er af praktiske hensyn når tyngdekraften trækker i olien i lejerne.

Mens delene tørrer, har jeg tid til at smøre fjedre med frisk fedt... jeg bruger Lanolin og teflon.

Og fjedrene monteres i de ny rensede fjederhus... (det er svært for de er glatte !!!)

Fjederhusene samles... der skal jo låg på...

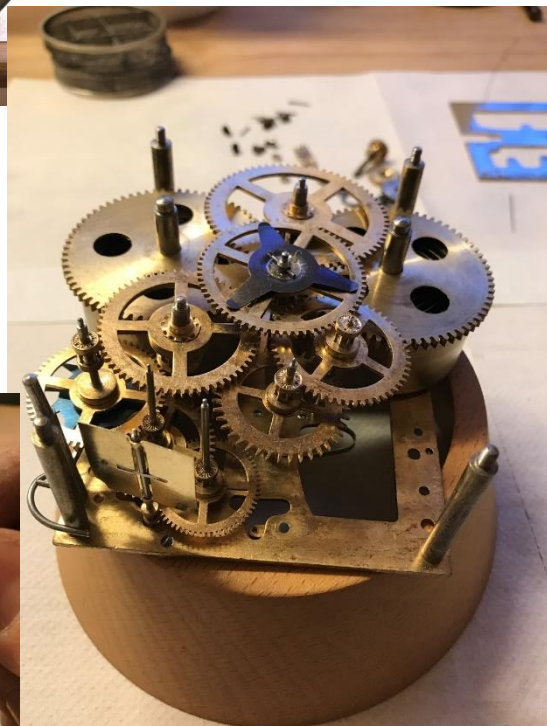
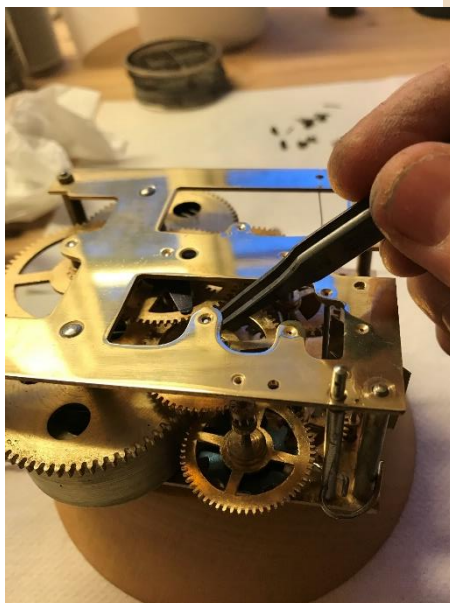

Sådan... låget presses på...

Og nu skal alle rensede dele samles.

Det gør jeg UDEN at røre med fingrene !!!

Slagmekanismen er af den ældre type, hvor alle hjul skal sidde i korrekt indgribning med sine tænder... så hjulene løftes ud, og drejes og sættes derefter korrekt ind på plads... det kan godt drille !!

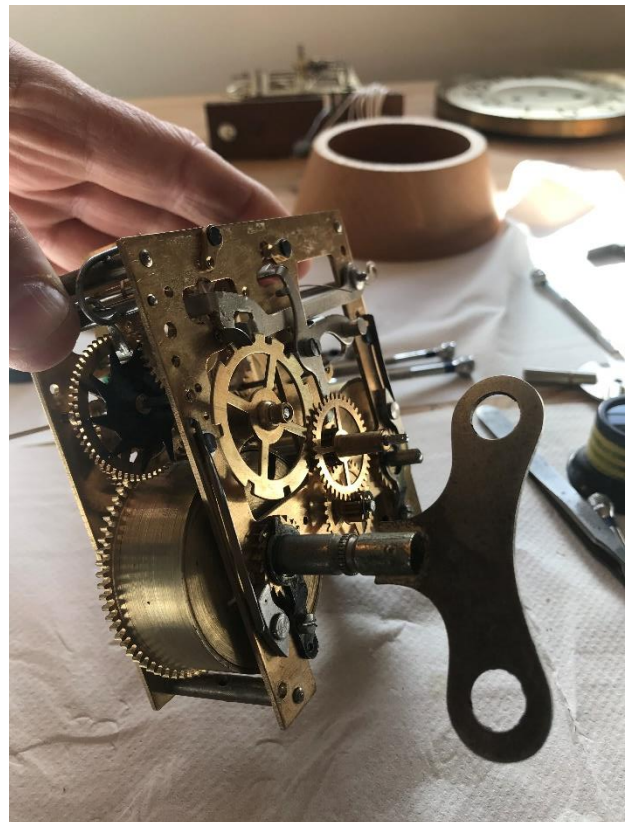

Og når uret er korrekt samlet og justeret, så skal det smøres...

Jeg kommer UR-olie i alle lejer og fedt på alle bevægelige flader.

Så trækkes det for første gang...
Virker det ???

JO !!! Alt er OK ☺

Træpladen renses... den har nogle gamle
inskriftioner fra tidligere urmagere... jeg
kender dem ikke ...

Og uret sættes i kassen for at blive
kontrolleret et par dage... alt skal
kontrolleres.

Da uret har gået en weekend, beslutter jeg at afmontere alle glas og vaske dem.

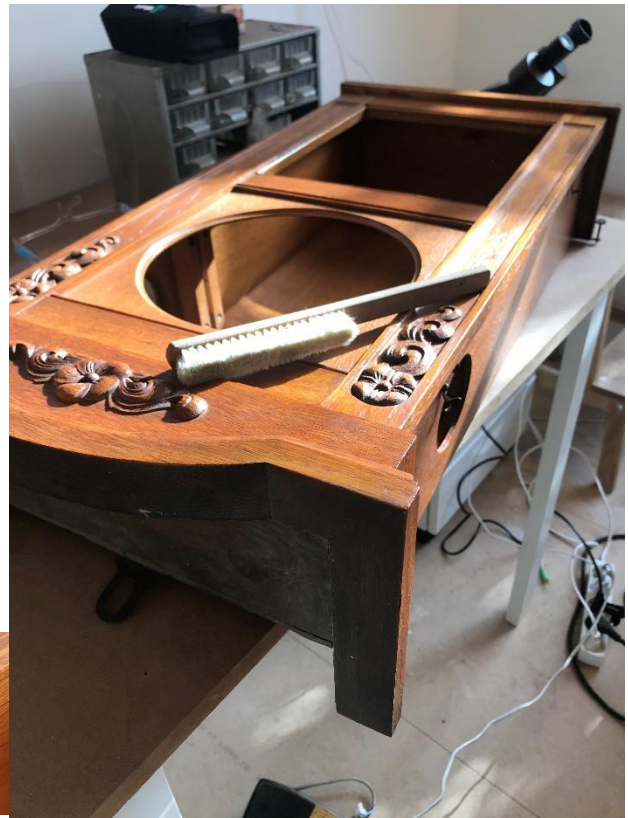
Jeg vasker med skånsom håndsæbe, for messingkanterne på lågens glas må ikke begynde at se nye ud... de skal emme af patina, og blot være rene...

Urkassen støves af!

Mange gange smøres urkassen med Linolie, eller vasselineolie... det vil jeg lade dig gøre, for jeg synes at urkassen er i meget god stand !!! (pæn og gammel)

Hængslerne er også gode.

Urskiven kan jeg ikke rense ... tallene er malet på, og det går galt hvis de bliver fugtige.

På bagsiden har en urmager skrevet sine initialer i 1953--- og jeg skriver mine i 2021.

Så monteres uret i urkassen og hvad mangler endnu at blive eftersat???

Nåeee jo, PENDULET !

Pendulet ser lidt bøjet ud så det retter jeg, og linsen renses for cigaretrøg... med håndsæbe og vand.

Og skrues skruen i bunden af pendulet OP = uret går hurtigere
Og skrues skruen i bunden af pendulet NED = uret går langsommere

Her er uret færdig monteret.

Under pendulet er der en "gradmåler"... den kan bruges som vaterpas, men også til at sikre at pendulet svinger 2 grader ud til hver side...

I daglig brug kan slaget let komme "ud af slag"... Det vil sige at slag og visere ikke passer sammen.

Derfor sidder timeviseren på en rund aksel og timeviseren kan drejes hen til det slagværket lige har angivet : Har slagværket slået 8 og viseren peger på 4 så drejer jeg timeviseren hen til 8!

Og minutviseren må gerne drejes baglæns, sådan at halvtimeslagene også er lette at justere!

Jeg mangler kun at vaske nøglen...

Og så er uret klar til 5 dages slutkontrol
og klar til aflevering.

Tillykke med det istandsatte ur 😊

Glad hilsen

Michael Petersen
Urmager

